

Utlåtande gällande omändringen av Pixnekiniken till en tvåspråkig enhet.

Österbottens välfärdsområde begär utlåtande rörande utvecklandet av verksamheten vid Pixnekiniken i Malax där målsättningen är att enheten blir en tvåspråkig enhet från och med 1.1.2026. Välfärdsområdets styrelse har behandlat frågan vid sitt sammanträde 21.10.2024 och ber att berörda kommuner avger ett utlåtande i ärendet senast 8.11.2024. Välfärdsområdet målsättning är att kunna fatta beslut i frågan på styrelsens möte 25.11.2024.

Som bakgrundsmaterial till förändringen finns ett PM och förhandsbedömning av konsekvenserna. I bakgrundsmaterialet framkommer att Pixnekiniken med åtta vårdplatser haft en beläggningsgrad på ca 60 % i snitt under de senaste åren vilket gör att verksamheten behöver utvecklas för att den ska kunna bedrivas effektivt. I bakgrundsmaterialet nämns även att välfärdsområdet ser Pixnekiniken som en enhet som i första hand är till för de egna klienterna inom välfärdsområdet. I bakgrundsmaterialet nämns inget om samarbeten utanför välfärdsområdet eller vilka möjligheter det finns att ta in klienter från andra välfärdsområden.

Pixnekiniken har, före välfärdsområdet tog över, drivits genom ett samarbete mellan flera tvåspråkiga kommuner i Finland, inklusive kommuner på Åland. Därför är det förvånande att inget nämns i bakgrundsmaterialet om samarbetet med övriga välfärdsområden eller potentiella samarbetspartners.

Enligt 52 § i lag om välfärdsområden kan välfärdsområdena genom avtal ingå samarbete för att gemensamt sköta serviceproduktion. Enligt förarbetena till lag och paragraf sägs att:

”Sådant samarbete kan bli aktuellt till exempel i situationer där välfärdsområdena genom samarbete kan effektivisera sin verksamhet och användning av personalresurser och andra resurser, förbättra tillgången till tjänster, främja genomförandet av språkliga rättigheter och trygga tillgången till särskild sakkunskap”.

Med hänvisning till utdraget ur förarbetena till lagen om välfärdsområden bör välfärdsområden söka samarbete för att effektivisera sin serviceproduktion. Enligt uppgift saknas det i dagens läge ett samarbetsavtal mellan välfärdsområdena på tjänstenivå som definierar möjligheterna till samarbete inom missbrukarvården. Dvs. det finns inget samarbetsavtal mellan välfärdsområdena som uppger på vilket sätt andra områden kan remittera klienter till Pixnekiniken. Den här frågan bör utredas före man eventuellt fattar beslut om att övergå till tvåspråkiga lösningar.

Enligt lag är det Egentliga Finlands välfärdsområde som ansvarar för att samordna de svenskspråkiga tjänsterna i de tvåspråkiga välfärdsområdena. Om Österbottens välfärdsområde har för avsikt att ändra på servicen gällande Pixneklinden bör man även höra åtminstone Egentliga Finlands välfärdsområde, men gärna även andra tvåspråkiga välfärdsområden.

Om välfärdsområdet efter gjorda utredningar kommer fram till att Pixneklinden ska ändras till en tvåspråkig enhet så behöver det göras en tydlig plan för hur man kan garantera att de språkliga rättigheterna kan uppfyllas speciellt då det är frågan om vård som ges i grupp. Det naturliga vore en enhet med två separata avdelningar där vården ges på respektive språk.

Med tanke på beläggningsgraden ser vi från kommunens sida det viktigt att vården utvecklas oavsett om det sker som en enspråkig eller tvåspråkig enhet. Att utveckla missbrukarvården så att den är kvalitativ, effektiv och hållbar är mycket viktigt. Med tanke på att Pixneklinden är den enda svenskspråkiga enheten för missbrukarvård i landet kan missbrukarvården förutsätta särlosningar på svenska och det är skäl att utreda behoven i de tvåspråkiga välfärdsområdena, innan en eventuell ändring från en enspråkigt svensk till en tvåspråkig lösning görs.

Pixneklinden i Malax har tagit emot klienter sedan 1987 och vi vill avslutningsvis lyfta fram att det i området finns en social acceptans för verksamheten. Enheten Pixneklinden är belägen nära idrottscentrum i Malax, vilket även möjliggör meningsfull fritidssysselsättning för klienterna. Malax kommun ser med fördel på att verksamheten fortsätter utvecklas i kommunen i framtiden.

Kommunstyrelsen i Malax, 5.11.2024

Jenny Malmsten
kommundirektör

Markus Norrback
förvaltningsdirektör